מתרצת הגמרא: **אֵין** – אכן אפשר לומר על נזירות לשון 'נאה',
דַּאֲפִילּוּ לְשִׁיטַת **רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר דְּאָמַר שְׁנָיִם חוֹטֵא הוּא, הָנֵי מִילֵּי**
נָמֵי נָזִיר **טָמֵא** – דבריו אלו נאמרו דווקא לגבי נזיר שנטמא באמצע
ימי נזירותו, **דְּאִידֵּי דְּבָעֵי מִיסְתַּר** – שמאחר והוא צריך לסתור את
ימי נזירותו הראשונים ולחזור ולמנותם מחדש, **כִּדְאָמַר רַחֲמָנָא**
(במדבר ו יב) **'וְהֵימִים הָרִאשֹׁנִים יִפֹּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ', הָתָם הוּא** – שם
מכונה הנזיר 'חוטא', משום שיש לחשוש דִּלְמָא **אָתֵי לְמֵיעַבַד עַל**
נְזִירוּתֵיהּ – שמא מחמת אריכות ימי נזירותו יעבור על איסורי נזיר,
או שיתחרט על קבלתו ונמצא שהוא מביא כעין חולין לעזרה,
אֲבָל נָזִיר טָהוֹר שטרם קבלת הנזירות שיער בנפשו שיש בכחו
לסבול את איסורי הנזיר, ולולי כן לא היה מקבל על עצמו את
הנזירות, **לָאו חוֹטֵא קָרֵי בֵּיהּ** – אינו נקרא חוטא ושייך בו לשון
'נאה':

שנינו במשנה: האומר **הֲרֵינִי כָּזֶה** הרי זה נזיר: מקשה הגמרא: כיצד
משמע שכוונתו לקבל עליו נזירות, **נְהִי נָמֵי** – אפילו אם נאמר
שהמשנה מדברת באופן **דְּתָפוּס בְּשְׂעָרוֹ** בשעה שאמר **הֲרֵינִי כָּזֶה,**
הרי **לֹא אָמַר** דבר שיש במשמעותו קבלת נזירות אלא רק שיהיה
כמו שערו, וכיצד נעשה נזיר. מתרצת הגמרא: **אָמַר שְׁמוּאֵל,**
המשנה מדברת באופן שמוכח שכוונתו לקבל נזירות, **כְּגוֹן שֶׁהָיָה**
נָזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו בשעה שאמר 'הריני כזה', ואף אם לא היה תפוס
בשערו מוכח שכוונתו לומר הריני כאדם זה שהוא נזיר:

שנינו במשנה: שהאומר **הֲרֵינִי מְסַלְסֵל** הרי זה נזיר: שואלת הגמרא:
מַאי דְּהָדֵין סִלְסוּל שַׂעְרָא – מנין שלשון 'סלסול' פירושו גידול
שער, וכוונתו לקבלת נזירות. משיבה הגמרא: **כִּדְאָמְרָה לֵיהּ הַהִיא**
אַמְתָא דְּרַבִּי לְרַבִּי הוֹשַׁעְיָא נַבְרָא – כמו שאמרה שפחת בית רבי לאדם
אחד שהיה מהפך בשערו, **עַד מָתַי אַתָּה מְסַלְסֵל בְּשַׂעְרָךְ,** ולמדנו
שסלסול פירושו גידול שער, ולפיכך האומר כן דעתו לקבל על
עצמו נזירות.

מקשה הגמרא: עדיין אין בזה הוכחה שכוונתו לנזירות, משום
שֶׁאִמָּא – אפשר לומר שכוונתו לנדור לעסוק בתורה ולהפוך בה,
ומצאנו לשון זה על התורה, **דִּכְתִיב** (משלי ד ח) **'סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ'**
[–חזור עליה ודקדק בדבריה, ותרומם אותך]. מתרצת הגמרא:
אָמַר שְׁמוּאֵל, הָכָא נָמֵי – גם כאן מדובר **שֶׁהָיָה תָּפוּס בְּשַׂעְרוֹ** בשעת
אמירתו, ומוכח שכוונתו לקבל על עצמו להפך במצוה התלויה
בשער:

שנינו במשנה: שהאומר **הֲרֵינִי מְכַלְכֵּל** הרי זה נזיר: שואלת הגמרא:
מַאי דְּהָדֵין כִּילְכּוּל שְׂעָרוֹ הוּא – מנין שלשון כילכול מתייחס
לשערו, וכוונתו לקבלת נזירות. משיבה הגמרא: **כְּדִתְנַן** במסכת
שבת (עח:) לענין מלאכת הוצאה לרשות הרבים, **סִיד** – שעורו
לְהִתְחַייֵב עליו, **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר** שיהא בו **כְּדֵי לְסוּד 'כִּילְכּוּל', וְאָמַר**
רַב דהיינו **גַּת צִיפְרָא** – לשומו על השער הגדל בצידי הפנים למטה
מהרקה כדי להשירו, ומוכח שלשון 'כילכול' מתייחס לשער.

מקשה הגמרא: עדיין אין בזה הוכחה שכוונתו לנזירות, משום
שֶׁאִמָּא – אפשר לומר שבאמירת 'הריני מכלכל' קיבל על עצמו
לְמֵיזַן עֲנִיִּי – לפרנס עניים, שכן מצינו לשון כלכלה על מזונות,
כְּדִכְתִיב (בראשית מז יב) **'וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו וגו' לֶחֶם**
לְפִי הַטָּף'. מתרצת הגמרא: **אָמַר שְׁמוּאֵל, הָכָא נָמֵי** – גם כאן מדובר
שֶׁהיה **תָּפוּס בְּשַׂעְרוֹ** בשעת אמירתו, ומוכח שכוונתו לקבלת
נזירות:

שנינו במשנה: האומר **הֲרֵי עָלַי לְשַׁלַּח פֶּרַע הֲרֵי זֶה נָזִיר:** שואלת
הגמרא: **מַאי דְּהָדֵין שְׁלוּחַ רֵיבְוָא הוּא** – מנין ש'שילוח' משמעו
גידול, וקיבל עליו לגדל שער כנזיר. משיבה הגמרא: **דִּכְתִיב** (שיר
השירים ד יג) **'שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים'** – גידולין יהיו כפרדס רימונים
שצומח ומתגדל, הרי ש'שילוח' הוא מלשון גידול.

מקשה הגמרא: **אִימָא מִידֵי דַּעֲבוּרֵי** – הרי אפשר לומר ש'שילוח'
פירושו העברה, **כְּדִכְתִיב** (איוב ה י) **'וְשֹׁלֵחַ מַיִם עַל פְּנֵי חוּצוֹת',** ואם
כן גם הפסוק 'שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים' הוא מלשון העברה והסרה.
וכמו כן נאמר שהאומר 'הרי עלי לשלח פרע' כוונתו לקבל על
עצמו להעביר ולגלח את שערו לכשיגדל. מתרצת הגמרא: **תַּנָּא**
'פֶּרַע' 'פֶּרַע' תָּלֵיף – מצינו תנא (סנהדרין כב:) שדורש גזירה שוה
מתיבות 'פרע', **כְּתִיב הָכָא** לגבי נזיר (במדבר ו ה) **'קָדוֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע**
שְׂעַר רֹאשׁוֹ', **וּכְתִיב הָתָם לְגַבֵּי כֹּהֵן הֶרֵיסוֹ** (יחזקאל מד כ) **'וְרֹאשָׁם לֹא**
יְגַלֵּחוּ וּפֶרַע לֹא יְשַׁלֵּחוּ', ולומדים שכשם שנזיר מגלח אחר שלשים
יום כך כהן הדיוט צריך לגלח אחר שלשים יום, ונמצינו למדים
מגזירה שוה זו ש'שילוח פרע' הוא גידול שער שלשים יום, ואם כן
כשאומר 'הרי עלי לשלח פרע', משמע שמקבל עליו נזירות.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא תירוץ אחר, **הָאי** – הפסוק **'וְשׁוֹלֵחַ מַיִם'** שהבאנו
להוכיח ששילוח פירושו העברה, **נָמֵי רִיבְוִי הוּא** – גם הוא מלשון
ריבוי וגידול, ופירושו (**כְּדַתַּרְגֵּם רַב יוֹסֵף**) **דְּכַד מַשְׁקֵין לֵיהּ מַיָּא**
לְפִירָא וְרַבְיָא – שכאשר משקים את הפירות במים הם גדלים, ויש
לפרש את הפסוק כך, 'ושולח', מגדל פירות על ידי 'מים' שהם 'על
פני חוצות', ואם כן גם 'לשלח פרע' היינו לגדל שער כנזיר:

שנינו במשנה: האומר **הֲרֵי עָלַי צִיפָּרֶן, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר** הרי זה **נָזִיר,**
וחכמים אומרים אינו נזיר: מבררת הגמרא: **מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר,**
הרי אמר סתם 'הרי עלי ציפורים' ואין משמע שכוונתו לנזירות.
ומביאה הגמרא שנחלקו אמוראים בביאור דבריו: **אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ,**
רבי מאיר סובר **שִׁצִּיפָּרִין הַסְּמוּכִין לְשַׂעַר קִיבֵּל עֲלָיו.** ומבאר את
דבריו, **דִּכְתִיב** (דניאל ד ל) **'עַד דִּי שַׂעֲרֵהּ כִּנְשָׁרִין רְבָה וְטִפְרוֹהִי כְּצִפָּרִין'**
– שערותיו של נבוכדנצר גדלו ככנפי נשרים, וציפרניו כציפורים,
הרי שציפורים סמוכים בפסוק לשיער, **וְרַבִּי מֵאִיר סָבַר, סָתָם**
אִינִישׁ בְּמִידֵּי דְּסָמִיךְ לֵיהּ – אדם רגיל לתפוס בלשונו בקבלת נדר
דבר מסוים וכוונתו לקבל על עצמו דבר הסמוך לו בפסוק, ולכן
כשאומר 'הרי עלי ציפורים' אנו אומרים שכוונתו לקבל דבר
התלוי בשיער,

המשך מהעמוד הקודם

ועוד וגם זה מובן ופשוט: השם יתברך, "את השמים ואת הארץ אני מלא", ונמצא עם האדם **בכל** מקום **ובכל** זמן, מה שאין כן בני אדם אפילו מסביבה הכי קרובה, שלא תמיד נמצא בקרוב מקום אליו, ולכן, היתכן, אשר לא יתבייש ח"ו מפני הקב"ה ויתבייש מפני בן אדם בשר ודם?!

ותקותי אשר מתאים לסיומה במכ' - מחינוכה, אין צורך באריכות יותר בהאמור.

והשם יתברך המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית שענין זה יסוד באמונתנו - וכמבואר בארוכה בתורת מורנו הבעל שם טוב ז"ל אשר השנה היא שנת המאתים להסתלקות הילולא שלו, ינחה בטוב לפני' בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לבשו"ט ולכתיבה וחתימה טובה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

וְרַבָּנָן הַחולקים על רבי מאיר ואומרים שהאומר ׳הרי עלי ציפורים׳ אינו נזיר, סָבְרֵי, לֹא מַתְפִּיס אִינִישׁ בְּמִידֵי דְּסָמִיךְ לֵיהּ – אין דרכו של אדם לקבל על עצמו נזירות בדרך זו, ובודאי שלא היתה דעתו לכך.

ביאור אחר בטעמו של רבי מאיר: רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, דְּכוּלֵי עָלְמָא לֹא מַתְפִּיס – בין לדעת רבנן ובין לדעת רבי מאיר, אין דרכו של אדם לנדור במלה מסוימת ולהסתמך על המלה הסמוכה לה. אֶלָּא הֵיכִי דָּמֵי מַאי דְּרַבִּי מֵאִיר, משום דְּחַיְישִׁינַן שֶׁמָּא צִפּוֹרֵי נְזִיר נְטֵמֵא קִיבֵּל עָלָיו – שחוששים שהתכוין לקבל על עצמו דבר שמחמתו הוא יכול להגיע לידי חיוב הקרבת ציפורים, והיינו נזירות, שכן נזיר שנטמא מביא שתי ציפורים לטהרתו.

מקשה הגמרא: מִכְּדֵי חַיְישִׁינַן קָאָמַר – מאחר שרבי יוחנן אמר רק שיש חשש שכוונתו להיות נזיר, אם כן מדוע חלה עליו נזירות, הרי יש להסתפק דִּלְמָא צִפּוֹרֵי נְדָבָה קִיבֵּל עָלָיו – שמא קיבל על עצמו להביא תורים או בני יונה לעולת נדבה. מתרצת הגמרא: אִם כֵּן – אם היתה כוונתו לנדבה, חֲרֵי עָלַי קֹן מִבָּעֵי לֵיהּ – היה עליו לומר ׳הרי עלי קן׳, שהרי כך דרך בני אדם לומר כשמנדבים עולת העוף, וכיון שלא אמר כך ברור לנו שלנזירות נתכוין.

מקשה הגמרא על שיטת רבי מאיר: וְדִלְמָא חֲרֵי עֲלַי צִפּוֹרֵי מְצוֹרָע קָאָמַר – שמא נתכוין לקבל על עצמו להביא ציפורים עבור מצורע המחויב בהם ליצורך טהרתו, ולא לקבל נזירות. מתרצת הגמרא: מדובר כְּגוֹן שֶׁהָיָה נָזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו בשעה שאמר ׳הרי עלי ציפורים׳, ומוכח שהתכוין לנזירות.

מקשה הגמרא: וְדִלְמָא – שמא היה העובר לפניו נָזִיר טָמֵא, וּלְפוֹטְרוֹ מִן קָרְבְּנוֹתָיו קָאָמַר על ידי שהוא יביאם במקומו. מתרצת הגמרא: מדובר כְּגוֹן שֶׁהָיָה נָזִיר טָהוֹר עוֹבֵר לְפָנָיו, והנודר ידע שנזיר טהור הוא, ובודאי נתכוין להיות נזיר, שהרי אין על הטהור חיוב קרבנות.

הגמרא דנה מה הנפקא מינה בין ביאור ריש לקיש לביאורו של רבי יוחנן בדעת רבי מאיר. שואלת הגמרא: מַאי בֵּינַייְהוּ – במה נחלקו שני הפירושים. ומשיבה, אִיכָּא בֵּינַייְהוּ כְּגוֹן דְּאָמַר ׳צִיפֳּרִין הַסְּמוּכִין לְשֶׁעַר עָלַי׳, שלְפִי רַבִּי יוֹחָנָן, אַף עַל גַּב דְּאָמַר הָכִי, והדעת נוטה שקיבל על עצמו ציפורים השייכים למצוה התלויה בשער, דהיינו נזירות, מכל מקום דווקא אִי נָזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו בשעת הנדר, אֵין – חלה עליו נזירות, וְאִי לֹא היה נזיר עובר לפניו, לֹא חלה עליו נזירות, ולְפִי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, אַף עַל גַּב דְּאִין נָזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו חלה עליו נזירות מטעם הסמיכות.

הוזכר לעיל שיש מחלוקת אם הדרך לתפוס בנדר לשון הסמוך. מקשה הגמרא: מִי אִיכָּא לְמַאן דְּאָמַר לֹא מַתְפִּיס אִינִישׁ בְּמִילְּתָא דְּסָמִיךְ לֵיהּ – וכי יש מי שסובר שאין דרך בני אדם לנדור במלה מסוימת, ולהתכוין למלה הסמוכה לה בפסוק, וְהָתַנְיָא, הָאוֹמֵר ׳יָמִין שלא אוכל כבר זו׳, חֲרֵי זוֹ שְׁבוּעָה, ואם עבר על שבועתו ואכל, לוקה. ומבארת הגמרא, מַאי טַעְמָא שלשון ׳ימין׳ נחשבת שבועה, לָאו – האם לא מִשּׁוּם ש׳ימין׳ סמוכה בפסוק ל׳שבועה׳, דִּכְתִיב (דניאל יב ז) ׳וַיָּרֶם יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ אֶל הַשָּׁמַיִם וַיִּשָּׁבַע בְּחֵי הָעוֹלָם׳, והאומר ׳ימין׳ מתכוין למלה הסמוכה. ואם כן קשה איך נחלקו בדבר זה.

מתרצת הגמרא: אָמְרֵי – אמרו בני הישיבה, לֹא כדבריך שבאמירת ׳ימין׳ חלה שבועה משום שסמוכה היא בפסוק ל׳שבועה׳, אלא מִשּׁוּם דְּיָמִין גּוּפֵיהּ אִיקְּרֵי שְׁבוּעָה – המלה ׳ימין׳ עצמה היא לשון שבועה. וראיה לכך, דְּתַנְיָא, מְנַיִן לְאוֹמֵר ׳יָמִין׳ שלא אוכל כבר זו׳, שֶׁהֲרֵי שְׁבוּעָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב ח) ׳נִשְׁבַּע ה׳ בִּימִינוֹ׳ – הקדוש ברוך נשבע במלה ׳ימין׳, הרי ש׳ימין׳ לשון שבועה היא. וּמְנַיִן לְאוֹמֵר ׳שְׁמֹאל׳ שלא אוכל כבר זו׳, שֶׁהֲרֵי שְׁבוּעָה, שֶׁנֶּאֱמַר בהמשך הפסוק ׳וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ׳, וכיון שהזכיר הכתוב בתחילה ימין, אם כן ׳זרוע עוזו׳ הוא שמאל:

משנה

המשנה מלמדת שהמקבל אפילו אחד מאיסורי נזיר, חלים עליו כל דיני נזירות.

האומר ׳הֲרֵינִי נָזִיר מִן הַחַרְצַנִּים׳ – מגרעיני הענבים, וּמִן הַגָּגִים – או מקליפות הענבים, וּמִן הַתְּגֻלָּחַת – שלא יגלח שערותיו, וּמִן הַטֻּמְאָה – שלא יטמא למת, כיון שנדר נזירות בכל אחד מאלו חֲרֵי זֶה נָזִיר, כאילו אמר ׳הריני נזיר׳ סתם, וְכָל דִּקְדּוּקֵי נְזִירוּת עָלָיו – וכל דיני הנזירות חלים עליו:

גמרא

הגמרא מבארת שנחלקו תנאים בדין המשנה: מַתְנִיתִין – דין המשנה שהמקבל עליו אחד מאיסורי הנזירות, חלים עליו כל איסורי נזיר, הוא דְּלֹא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵינוֹ חַיָּיב בנזירות עַד שֶׁיְּדַקְדֵּק מִכּוּלָּם – עד שיקבל עליו בלשון הכוללת את כל האיסורים. וְרַבָּנָן אָמְרֵי, אֲפִילּוּ לֹא נָזַר אֶלָּא בְּאֶחָד מִנָּהֵן – אפילו אם לא קיבל נזירות אלא מאחד מהאיסורים, חָיַיב נָזִיר לגבי כל דיני הנזירות. נמצא שהמשנה כרבנן ולא כרבי שמעון.

הגמרא מבארת את המחלוקת: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שאינו נאסר בהכל עד שידור מכולם. אָמַר קְרָא (במדבר ו ד) ׳מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל׳, ומלשון ׳מכל׳ למד רבי שמעון שנעשה נזיר רק אם כלל בקבלתו את כל איסורי הנזיר. שואלת הגמרא: וְרַבָּנָן מַאי טַעְמָא שנעשה נזיר בכל אף אם פירט בקבלתו רק חלק מאיסורי הנזירות. משיבה הגמרא: אָמַר קְרָא (שם ו ג) ׳מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַזִּיר׳, ובמה שפירט הכתוב איסור ביין ושכר, נוסף על מה שנכלל איסורם ב׳מכל אשר יעשה מגפן היין׳ בא ללמדנו שאפילו אם פירש בדבריו שמקבל נזירות רק לענין אחד מהאיסורים, חלה עליו נזירות גמורה.

מקשה הגמרא: וְרַבִּי שִׁמְעוֹן נַמִּי הָכְתִיב ׳מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַזִּיר׳, ומדוע כפלה התורה את איסורם. מתרצת הגמרא: הָהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ לְאֶסּוֹר יֵין מִצָּוָה בְּיֵין חֻרְשׁוֹת – יתור הכתוב מלמד שהמקבל עליו נזירות, נאסר אפילו ביין של מצוה.

ומבארת הגמרא: יין של מצוה מַאי הִיא – מה הוא, אם תאמר שהכוונה ליין של קִדּוּשָׁא וְאַבְדָּלְתָּא – קידוש והבדלה, והוצרך הפסוק ללמדנו שנאסר על הנזיר לשתותו,

---

אגרות קודש

ב״ה, ה׳ אלול, תש״כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ולשאלתו בענין תספורת וכו׳, - הנה כיון שלא שמעתי בזה הוראה מפורשת, יש צדדים לכאן ולכאן, ולכן יברר מנהג אנ״ש בזה, אצל רבני אנ״ש היודעים הנהגה בפועל מחסידים הזקנים, והרי מעשה רב...